

אמָר רבי יהוּדָה לֹא אָמַר הַכִּי. דְאֲלֹו אָמַר בְּאַילְנָא דָא בְּרָא קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, יְאוֹת הַזָּהָה. כי הוא פְגַרְזָן בִּידֵי הַחֹזֵב בו. אָבֶל לֹא אָמַר אֶלָּא מְאַילְנָא דָא אָבֶל קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדִין בְּרָא עַלְמָא, וּבֶל אַוְפָן סְנִי לְחַבְּרִיה, אָבֶלוּ מְנִיחָה וְאַתְּיוֹן תְּהֻזָּן בְּרָאָן עַלְמָין. וּעַל דָא כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי בַּיּוֹם אָכְלָכֶם מִמְּנָנוּ וְנוּ וּבְגִינָן דָאִיהוּ יָדַע דָא אָפְקִיד לִבּוּ עַלְיהָ דָלָא תִּכְלְוִי מְנִיחָה.

אמָר רבי יצחק בְּכָלָא מְלִילָוּ שְׁקָרָא. בְּשִׁירִוָתָא דְאָמְרוּ שְׁקָרָא הַזָּהָה. דְבָתִיב אָפּ כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תִּאֲכַל מִבְּלָעֵין הַגָּן. וְלֹא הַכִּי. דְהָא בְּתִיב מִבְּלָעֵין הַגָּן אָכַל תְּאַכֵּל וּכְלָהוּ שְׂרָא לִיה.

אמָר רבי יוֹסֵי הָא תְּגִינָן דְפְקִיד לִיה קָדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

הוא אֱלֹהִים שְׁמוּ עַזְנַדְתָּה טֹב וְרָע, וְעַל
זה וְהַיִתָם בְּאַלְהִים יְדַעַי וְנוּ.
אמָר רבי יהוּדָה, לֹא אָמַר בָּה, שָׁאלֹו
אמָר בְּאַילְן זֶה בְּרָא קָדְשָׁו בְּרוֹךְ הוּא
בְתַחְלָה שְׁאָמְרוּ שְׁקָרָה – שְׁכְתוּב אָפּ
כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תִּאֲכַל מִבְּלָעֵין הַגָּן,
וְלֹא בָה, שְׁחַרְתִּי בְתֻובָה מִבְּלָעֵין הַגָּן אָכַל
תְּאַכֵּל, וּכְלָם הַתִּיר לֹז.
אמָר רבי יוֹסֵי, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁצֹוָה אָתוּ

הוּא עַל עֲבוֹדָה זֶרֶה דְכִתֵּב וַיֵּצֵא. יְיַעַל בְּרִכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין. עַל הָאָדָם עַל שְׁפִיכוֹת דָמִים. לְאָמֵר עַל גָּלוּי עֲרֵיות. וּכְיַכְמֵה אַיִנְשִׁי הַזֶּוּ בְעַלְמָא דָאִיהוּ אַצְטְּרִיךְ דָא. אַלְאָ וְקַדְאי כֶּלֶא עַל הַאִי אַיְלָנָא הַזֶּה.

בְגִין דְבִיה אֲחִידָן בֶּל אַלְיָן פְקוּדִין. דְבֶל מְאוֹן דְגַטִיל לִיה בְלַחְזֹדוֹי עֲבֵיד פְרִישָׂו. וְגַטִיל לִיה בְאַוְכְלָוִסִין דְלִתְתָּא דְאֲחִידָן בֵיה. וְגַטִיל עֲבוֹדָה זֶרֶה וְשְׁפִיכוֹת דָמִים וְגָלוּי עֲרֵיות. עֲבוֹדָה זֶרֶה בְאָגָנוֹן רְכָבֵי מְמַגֵּן. שְׁפִיכוֹת דָמִים בְהָאִי אַיְלָנָא תְלִיזָן דָאִיהוּ בְסֶטֶר גְבוֹרָה. וּסְמָא"ל אַתְפָקֵד עַל דָא. גָלוּי עֲרֵיות אֲשֶׁה הִיא וְאֲנַתְתָּא אַקְרֵי. וְאַסִיר לְזַמְנָא לְאֲנַתְתָּא בְלַחְזֹדָה אַלְאָ עַם בְעַלְהָ דָלָא יְהָא חַשִּׁיד בְגָלוּי עֲרֵיות. וְעַל דָא בְכָלְהָוּ אַתְפָקֵד בְהָאִי אַיְלָנָא.

לשון הקודש

שָׁאַחֲרוּם בּוֹ, וְגַטִיל עֲבוֹדָה זֶרֶה וְשְׁפִיכוֹת שְׁכַתּוֹב וַיֵּצֵא. ה' - עַל בְּרִכַת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - עַל הַדִּינִים. עַל הָאָדָם - עַל גָלוּי עֲרֵיות. וּכְיַכְמֵה אַנְשִׁים הַיּוּ בְעוֹלָם שֶׁהָיוּ אַרְיךָ מִמֶּנָה עַל זֶה. גָלוּי עֲרֵיות אֲשֶׁה הִיא, וְאֲשֶׁה נְקֻרָאת, וְאַסּוּר לְזַמְנָא אֶת הָאֲשֶׁה זֶה? אַלְאָ וְקַדְאי הַכֵּל עַל הַאִילָן הַזֶּה. מִשּׁוּם שָׁבוּ אַחֲרוּם בְלַמְצֹוֹת הַלְלָא. שְׁכַל מֵי שְׁנוּטֵל אֹתוֹ בְלַבְדוֹ, עוֹשֶה פָרוֹד. וְנוּטֵל אֹתוֹ בְאַוְכְלָוִסִים שְׁלָמְטָה

בֵין דָאֶכְל מִנִיה בְּכַלְהו עַבְר, דָהָא כָלָא אֲחִיד בֵיה.

רַבִי יְהוֹדָה אמר וְדָאי מֶלֶת דָא הַכִּי הַזָּא. **דָאֶסְיר** לְאַתִּיחָדָא עִם אַנְתָּתָא בְּלַחֲזָדָה אֶלָּא אִם כִּן בְּעַלְהָ עַמָּה. מַה עֲבָד הַהְוָא רְשָׁע. אמר הָא מְטִיטִי לְהָאִי אַילְנָא וְלֹא מְתִיטִי אַזְפִּת קָרְבִּי וּמְטִיטִי בִּידָה בֵיה וְלֹא תְמוּת. וּמֶלֶת דָא הוּא אָזְסִיף לָה מְגַרְמִיה.

מִיד וּתְרָא הָאָשָׁה כי טוב וגו'. בְמַה חַמְאת. אמר **רַבִי יִצְחָק** הַהְוָא אַילְנָא (שְׁהָ) סְלִיק רִיחֵין בְמַה דָאַת אמר, (בראשית כ) בְּרִיחַ שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרַבּוֹ יְיָ. וּבְגַיְן הַהְוָא רִיחַ דָהָה סְלִיק חַמְדָת לִיה לְמִיכְלָל מִנִיה. **רַבִי יוֹסֵי** אמר רָאֵיה הַזָּה. אמר לִיה **רַבִי יְהוֹדָה** וְהָא בְתִיב וּתְפַקְחָנָה עִינֵי שְׁנֵיהם. אמר לִיה הָאִי רָאֵיה בְשִׁיעּוּרָא דָאַילְנָא נְקֻטָת לִיה (ונ"א שיעורא דלבא חות) דְבָתִיב

וּתְרָא הָאָשָׁה דִיקָא:

לשון הקודש

הַעֲלָה רִיחּוֹת, כְמו שָׁנָאָמָר (בראשית כ) בְּרִיחַ שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרַבּוֹ ה. וּבְגַלְלָוֹת רִיחַ שְׁחִיה עַלְהָ, חַמְדָה אוֹתוֹ לְאֶכְלָמָנוּ. **רַבִי יוֹסֵי** אמר, רָאֵיה חַיָתָה. אמר לִוְיָה יְהוֹדָה, וְהָרִי פְתֻוב וּתְפַקְחָנָה עִינֵי שְׁנֵיהם? אמר לו, רָאֵיה זו בְשֻׁעוֹר שֶׁל הָאַילָן לְקַחָה אוֹתוֹ ונ"א שְׁעוֹר הַלְבָן חַיָתָה, שְׁפַתּוֹב וּתְרָא הָאָשָׁה דִיקָא.

בְכָלָם, שְׁבָרִי הַפְלָא אֲחוֹנוּ. **רַבִי יְהוֹדָה** אמר, וְדָאי דָבָר זֶה בְּךָ הוּא, שָׁאָסָר לְהַרְחִיד עִם אַשָּׁה בְּלַבְדָה אֶלָּא אִם כִּן בְּעַלְהָ עַמָּה. מַה עֲבָד הַהְוָא רְשָׁע? אמר עַשְׂתָה אַתָּה קָרְבִּי וְגַעַי בִּידָה וְלֹא מְתִיטִי, גַם אַתָּה קָרְבִּי וְגַעַי בִּידָה וְלֹא תְמוּת. וְדָבָר זֶה הוּא הָוָסִיף לָה מְעַצְמוֹ. **מִיד וּתְרָא הָאָשָׁה** כי טוב וגו'. בְמַה רָאָתָה? אמר **רַבִי יִצְחָק**, אַתָּה אַילָן וְשְׁרָה

וַתֵּרֶא הָאֲשָׁה בַּי טוֹב. חִמְאָת וְלֹא חִמְאָת. בַּי טוֹב. חִמְאָת בַּי טוֹב וְלֹא אֲתִינִישְׁבָּת בֵּיהֶ. מַה בְּתִיב לְבָתֵּר וְתַקְה מִפְרִיו וְלֹא כְּתִיב וְתַקְה מִמְּנוֹ. וְהִיא אֲתִידְבָּקָת בְּאַתְּר דְמוֹתָא. וְגַרִימָת לְבֵל עַלְמָא מְזֻתָּא. וְאֲפְרִישָׁת חַיִי מִן מְזֻתָּא. וּבְחוֹבָא דָא גְּרִים פְּרִישָׁתָא לְאַפְרֵשָׁא אֲתָתָא מִבְעָלָה. דָהָא קְוִיל מְדָבָור לֹא מִתְפְּרִשּׁוֹן לְעַלְמִין. וּמְאן דְמִפְרִישׁ קְוִיל מְדָבָור אֲתָאָלָם וְלֹא יְכִיל לְמַלְלָא. וּבַיּוֹן דְאַשְׁתָּקָל מִגְיהָ מְלוֹלָא אֲתִיְהִיב לְעַפְרָא.

אמָר רַבִּי שְׁמֻעוֹן בְּתִיב,

(תהלים לט) נְאַלְמָתִי דָוִמְיָה הַחַשְׁיוֹתִי מְטוֹב וּבְאַבִי גַעֲפָר. נְאַלְמָתִי דָוִמְיָה. הָאִי קָרָא בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ בְּגַלְוָתָא. מָאי טַעַמָּא בְּגַיּוֹן דְקוֹל מִדְבָּר לֵיה לְדָבָר. בַיּוֹן דָאִיהִי בְּגַלְוָתָא קְוִיל אֲתִפְרֵשׁ מִינָה וּמְלָה לֹא אַשְׁתְּמַע וְעַל דָא

לשון הקודש

וַתֵּרֶא הָאֲשָׁה בַּי טוֹב - רָאָתָה וְלֹא מְתָאָלָם וְלֹא יְכִיל לְדָבָר. וּבַיּוֹן שְׁנָטָל רָאָתָה. בַּי טוֹב - רָאָתָה בַּי טוֹב וְלֹא הַתִּשְׁבַּח בָּו. מַה בְּתוּב אַחֲרָבָה? וְתַקְה מִפְרִיו, וְלֹא כְּתִיב וְתַקְה מִמְּנוֹ. וְהִיא נְדִבָּקָה בָמָקוֹם הַמְּטוֹת, וְגַרְמָה לְכָל הַעוֹלָם מְטוֹת. וְהַפְּרִידָה חַיִים מְטוֹת, וּבְחַטָּא וְהַגְּרָם פָּרוֹד לְהַפְּרִיד אֲשָׁה מִבְעָלָה, שְׁחָרִי קְוִיל מְדָבָור לֹא נְפָרָדים, וְדָבָור לֹא נְשָׁמָע, וְעַל וְהַנְּאַלְמָתִי דָוִמְיָה וְנוּן, לְעוֹלָמִים. וְמַי שְׁמָפְרִיד קְוִיל מְדָבָור,

נִאֵלְמָתִי דַזְמִיה וְגֹו. מַאי טַעַמָא בְגַין דַחֲשִׁיתִי
מְטוֹב דְלֹא אָזַיל קֹול בְהַדָּה. וַיַּשְׂרָאֵל אָמֵרִי (זהלים סה)
לְךָ דַזְמִיה תְהַלָּה. מַאי דַזְמִיה, דָא תְהַלָּה לְדוֹד.
דָאִיהִי דַזְמִיה בְגַלוֹתָא וַשְׁתִיקָא בְלֹא קֹול. אָמֵר רַבִּי
יַצְחָק מַאי לְךָ. בְגִינֶךָ אִיהִי דַזְמִיה וַשְׁתִיקָא
דְאַסְתָּלָקָא מִנֶּה קֹול.

השלמה מההשומות (סימן ל"ה)

וּבְלֹא מְחִיר יִין וְחַלָּב, (ישעיה נ"ה) מַאי יִין וְחַלָּב, מַה
עֲנֵין זֶה אַצֵּל זֶה. אֶלָּא מַלְמֵד שְׁהִין הַוָּא
בְפַהָר וְחַלָּב הַוָּא חַסְד. וּמִפְנֵי מַה הַזּוּבֵר יִין תְּחִילָה,
מִפְנֵי שְׁהִוא קָרוֹב אֵלֵינוּ יוֹתֶר, יִין וְחַלָּב סְלָקָא דַעַתָּה,
אֶלָּא אִמָּא דְמוֹת יִין וְחַלָּב. ע"ב. (עד כאן מההשומות)

וְתַקְהַ מִפְרִיו הָא רְגִינֵן סְחַטָּה עֲנֵבִים וַיְהִיבָת לִיה
וְגַרְיִימוּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. דָהָא אֵילָנָא דָא
בֵיהַ שְׂרִיא מוֹתָא. וְהַוָּא אֵילָנָא דְשַׁלְטָא בְלִילִיא. (דף

לשון הקודש

מַה הַطָּעַם? בְגַלְלָל שְׁהַחֲשִׁיתִי מְטוֹב, שְׁלָא
הַזְּלָק קֹול אַתָּה. וַיַּשְׂרָאֵל אָמְרִים (שם סה)
לְךָ דַזְמִיה תְהַלָּה. מַה זֶה דַזְמִיה? זֶ
תְהַלָּה לְדוֹד, שְׁהִיא דַזְמִיה בְגַלוֹת
וְשׁוֹתְקָת בְלִי קֹול. אָמֵר רַבִּי יַצְחָק, מַה
זֶה לְךָ? בְגַלְלָךְ הִיא דַזְמִיה וְשׁוֹתְקָת
שְׁהַסְתָּלָק מִמְנָה קֹול.
השלמה מההשומות (סימן ל"ה)

וְכֵד אִיהִי שָׁלֹטָא כָּל בְּנֵי עַלְמָא טָעֵמוּ טָעֵמוּ
רְמוֹתָא. אֶלָּא אָנוּ בְּנֵי מְהִימָּנוֹתָא מִקְדָּמֵי וַיְהִבוּ
לֵיה נְפִשְׁיָהוּ בְּפֶקְדוֹנָא. וּבְגִין דָּאִיהוּ בְּפֶקְדוֹנָא.
אֲתָהָדָרוּ נְפִשְׁאָן לְאַתְּרִיהוּ. וְעַל דָּא (תהלים צב)
וְאָמְנוֹתָךְ בְּלִילּוֹת, בְּתִיב.

וְתִפְקַחַנָּה עִינֵּי שְׂנִיהם. רַבִּי חִיא אָמַר דָּהָא אֲתִפְקַחַו
לְמַנְדָּע בִּישְׁיוּ דְעַלְמָא מַה דָּלָא יָדַעַו עַד
הַשְׁתָּא. בֵּין דִּידְעַו וְאֲתִפְקַחַו לְמַנְדָּע בִּישְׁוּ. כִּדְין יָדַעַו
כִּי עֲרוּמִים هֵם. דָּאָבְדוּ זְהָרָא עַלְאָה דְהָזָה חַפְּיָה
עַלְיָהוּ וְאַסְתַּלְקָה מְנִיעָה. וְאַשְׁתַּאֲרוּ עֲרוּמִים מְנִיעָה.
וַיִּתְפְּרוּ עַלְהָה תְּאֵנָה. אֲתִדְבְּקוּ לְאַתְּחַפָּאָה בְּאָנוּן
צָוָלְמִין דְהָזָה אִילְנָא דָאָכְלוּ מְנִיעָה דְאָקְרוֹן טְרַפְּיָה
דְאִילְנָא. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חִנּוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר בֵּין
דִּידְעַו מְהָאִי עַלְמָא וְאֲתִדְבְּקוּ בֵּיה. חַמּוּ דְהָאִי עַלְמָא

לשון הקודש

שָׁלָא יָדַעַו עַד עַכְשָׁו. בֵּין שִׁירַעַו וְנִפְקַחַו
לְדַעַת רֻע, אָנוּ יָדַעַו כִּי עִירָמָם הֵם,
הָעוֹלָם טֹעֲמִים טַעַם קָעוֹת. אֶלָּא אוֹתָם
שָׁאָבְדוּ זְהָרָא עַלְיָונָן שְׁהִיה מְכֻבָּה עַלְיָהָם
וְהַסְתַּלְקָה מֵהֵם, וְגַשְׁאָרוּ עֲרָמִים מְפֻנוֹ.
וַיִּתְפְּרוּ עַלְהָה תְּאֵנָה – נִדְבְּקוּ לְהַתְּפָסּוֹת
בְּאָוֹתָם צָלָמִים שֶׁל אָוֹתָוּ אִילְנָא שָׁאָכְלוּ
מְפֻנוֹ שְׁנָקְרָאִים עַלִּים שֶׁל הָאִילָן. וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם חִנּוֹרוֹת – רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בֵּין שִׁירַעַו
שְׁהָרִי נִפְקַחַו לְדַעַת רְעוֹת הָעוֹלָם מִ

מתדבר על יְהָוָה דָּאָנוֹן טְרֵפִין דָּאַילְנָא. וְעַבְדוּ לְהֹן
תְּקִפָּא לְאַתְּתִּקְפָּא בְּהֹה בְּהָאִי עַלְמָא. וְכִדֵּין יְדֻעָה כָּל
זִינִי חִרְשֵׁין דַעַלְמָא. נָבָעוּ לְמַחְנֶר זִינִין בָּאָנוֹן טְרֵפִי
אַילְנָא בְּגִין לְאַגְּנָא עַלְיִיחָו.

רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר בְּדִין תְּלִת עַלְוָה בְּדִינָא וְאַתְּדָנוֹ.
וְעַלְמָא תְּתָאָה אֲתַלְטִיא. וְלֹא קִימָא בְּקִיּוּמִיה
בְּגִין זֹהָמָא דְנַחַשׁ עַד דְקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינִי.
לְבָתֶר אַלְבִּישׁ לֹזֶן קָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא בְּלִבּוּשִׁין
דְמַשְׁכָּא אֲתַהֲנִי מִנְיִחוֹ הָדָא הוּא דְבִתִּיב בְּתִנּוֹת
עֹור. בְּקָדְמִיתָא הוּו בְּתִנּוֹת אָוֹר דְהֹו מִשְׁתְּמִישִׁין
בְּהֹו בְּעַלְאיָן דְלַעַילָא. בְּגִין דְמַלְאָכִי עַלְאיָן הוּו
אַתִּין לְאַתְּהָנָא מִתְהוֹא נְהֹרָא. הָדָא הוּא דְבִתִּיב,
(תהלים ח) וְתַחֲפֵרְהוּ מַעַט מְאַלְהִים וּכְבָוד וְחַדְרָ
תַּעֲטֵרְהוּ. וְהַשְׁתָּא דְהֹבּו בְּתִנּוֹת עֹור. דְעֹור אֲתַהֲנִי

לשון הקודש

הַזָּה מִנְהָג עַל יְהָוָה אָוֹתָם עַלִים שֶׁל הָאַיָּלוֹן,
וְעַשׂו לְהָם הַזָּק לְהַתְּחִזֵּק בָּהֶם בְּעוֹלָם
הַזָּה. וְאוֹ יְדֻעָה בְּלִ מִינִי כְּשָׁפִים שֶׁל
הַעוֹלָם, וַרְצֵו לְחַנְגֵר פָּלִי זָוִן בְּאָוֹתָם עַלִים
שֶׁל הָאַיָּלוֹן בְּרִי לְהַגְּנָן עַלְיָהָם.
רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר, או נְכַנְסָו שֶׁלְשָׁה בְּדִין
וְנְהֹזָנוֹן, וְהַעוֹלָם הַתְּחִזּוֹן הַתְּקִלָּל וְלֹא
עַמְד בְּקִיּוּמוֹ בְּגַלְל זְהַמָּת הַנַּחַשׁ, עַד